T001 A HÀM I 73-Phật Bát Nê Hoàn Q.hạ

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

847 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I Luùc naøy, Ñaïi Ca-dieáp ñang cuøng boán chuùng ñeä töû, moãi chuùng laø naêm traêm ngöôøi, taïm nghæ meät treân con ñöôøng trôû veà. Coù keû dò hoïc teân laø Öu-vi1, töø choã Ñöùc Phaät ñi ñeán, tay caàm moät caønh hoa trôøi, teân laø Maïn-ñaø-laëc2, thaáy Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp cuøng vôùi hai ngaøn ñeä töû theo sau. Öu-vi ñeán tröôùc Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp ñaûnh leã, chaøo hoûi. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp hoûi: “OÂng töø ñaâu ñi ñeán ñaây?” Thöa raèng: “Toâi töø nöôùc Na-kieät ñeán.” Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp hoûi: “OÂng coù bieát Ñöùc Phaät laø Baäc Ñaïi Sö cuûa toâi chaêng?” “Vaâng, toâi coù bieát. Ngaøi ñaõ dieät ñoä caùch nay baûy ngaøy. Toâi ôû choã ñoù neân coù ñöôïc caønh hoa trôøi naøy.” Baáy giôø, caùc ñeä töû coù ngöôøi chöa thaáy ñöôïc chaân lyù, nghe Ñöùc Phaät dieät ñoä thaûy ñeàu kinh ngaïc, heát söùc ñau buoàn than: ‘Taïi sao laïi nhö vaäy? Chuùng sanh bieát nöông caäy vaøo ai?’ Coù ngöôøi ñaõ thaáy ñöôïc chôn lyù, ñaõ hieåu moät caùch saâu xa lôøi daïy cuûa Ñöùc Phaät, thì noùi: ‘Theá gian ñeàu laø voâ thöôøng, moïi söï thöông yeâu ñeàu nhö huyeãn moäng, coù ai soáng maõi ñaâu!’ Trong chuùng Tyø-kheo coù moät vò Tyø-kheo tuoåi cao nhöng taâm trí laïi toái taêm, khoâng ñaït ñöôïc Thaùnh yù, thaáy chuùng Tyø-kheo ñau loøng, xuùc ñoäng nhö vaäy thì ñöùng laïi vaø noùi: “Xin chôù buoàn saàu nöõa! Luùc Ñöùc Theá Toân coøn taïi theá, luùc naøo cuõng raên daïy caám ñoaùn: ñaây laø ñieàu phi phaùp, kia laø ñieàu phi nghóa. Thoï trì caùi naøy, laøm nhö vaäy laø khoâng traùi phaïm. Nay Theá Toân ñaõ qua ñôøi thì chuùng ta ñöôïc töï do, haù laïi khoâng thích thuù sao?” Chuùng Tyø-kheo ñeàu cho lôøi noùi nhö vaäy laø sai, neân cuøng nhau thöa vôùi trôøi. Trôøi beøn naém Tyø-kheo giaø aáy boû ra ngoaøi chuùng. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp baûo caùc Tyø-kheo: “Haõy leân ñöôøng gaáp.” Boán chuùng ñeä töû, voâ soá trôøi, ngöôøi ñeàu buoàn khoùc maø ñi, cuøng ñeán

1.

Haùn: Höõu dò hoïc giaû danh Öu-vi ; No.1(3) sñd.: Ngoä nhaát Nikieàn Töû .

2.

Maïn-ñaø-laëc ; sñd.: Vaên-ñaø-la ; TNM: Maïn-ñaø-la ; Paøli: Mandaraøva.

choã Ñöùc Phaät, nhieãu quanh ñieän ba voøng, cung kính ñaûnh leã, ñau ñôùn thöông tieác. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp nhìn thaät kyõ vaøo kim quan cuûa Ñöùc Phaät, trong loøng töï nghó: ‘Ta trôû veà treã, khoâng thaáy ñöôïc Thaày ta. Chaúng bieát ñaàu, chaân cuûa Ñöùc Theá Toân ôû choã naøo?’ Ñöùc Phaät beøn ñaùp laïi baèng caùch duoãi hai chaân ra ngoaøi. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp lieàn aùp nheï ñaàu maët mình vaøo chaân Ñöùc Phaät, ca ngôïi coâng ñöùc cuûa Ñöùc Phaät baèng baøi keä:

Ngaøi vì khoâng ‘sanh, giaø’,

Vaø cuõng khoâng ‘giaø, cheát’;
Ngaøi vì khoâng tuï hoäi,
Khoâng cuøng keû gheùt chung;
Ngaøi cuõng vì khoâng ñeå
Yeâu thöông maø ly bieät;
Neân môùi caàu phöông tieän,
Ñeå ñaït ñeán choã naøy.
Ngaøi vì naêm aám naøy,
Roát raùo khoâng taùi thoï;ï
Cuõng khoâng coøn taïo taùc,
Ñeå thoï naêm aám aáy.
Vì chaám döùt khoå ñau,
Vaø tröø luoân goác höõu;
Neân môùi caàu phöông tieän,
Khieán ñaït ñöôïc nhö vaäy.
Phaät vì ñoaïn theá gian,
AÙi duïc ñaõ tröø saïch;
Neân goïi laø Nhaãn nhuïc,
Boû phieàn naõo theá gian.
Phaät vì töï an laïc,
Cuøng an oån theá gian;
Cho neân con chaép tay,
Cung kính ñaûnh leã Phaät.
Phaùp Phaät ñaõ giaûng noùi,
Laø nguoàn saùng theá gian;
Phaät Chí Toân chæ neûo,
An oån khoâng chöôùng ngaïi;
Cuõng hoùa ñoä muoân loaøi,
Khieán khoâng coøn giaø, cheát.
849 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I Vì sao ngöôøi theá gian, Laïi khoâng thoï aân Phaät? Traêng saùng treân baàu trôøi, Ñeå phaù tan ñeâm toái. Maët trôøi chieáu treân khoâng, Ñeå soi saùng ban ngaøy; Ñieän xeït treân trôøi cao, Ñeå chieáu soi maây saùng. Haøo quang Phaät chieáu ra, Ñeå saùng soi ba coõi; Taát caû caùc soâng ngoøi, Soâng Coân-loân hôn heát. Taát caû vuøng nöôùc lôùn, Bieån caû laø lôùn nhaát; Taát caû ngoâi sao saùng, Maët traêng laø saùng nhaát. Phaät laø maét theá gian, Toái toân trong trôøi ñaát; Phaät vì cöùu ñoä ñôøi, Vì ban boá phöôùc ñöùc; Phaät chæ daïy, giaùo hoùa, Ñeán nay ñaõ phaân minh. Do vaäy maø hoâm nay, Ñeä töû Phaät thoï, haønh; Taát caû trôøi vaø ngöôøi, Cung kính cuøng ñaûnh leã. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp taùn thaùn Ñöùc Phaät xong, thì trôøi, thaàn, quyû roàng, vua quan, daân chuùng ñeàu ñaûnh leã nôi chaân Phaät. Sau ñaáy thì hai chaân

Phaät thu vaøo kim quan trôû laïi. Trôøi, ngöôøi, quyû, roàng thaáy vaäy ñeàu nöùc nôû, thöông tieác. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp vaø caùc Tyø-kheo cuøng nhau thaêm hoûi, chia buoàn. Caùc Theä taâm, Lyù gia beøn ñoát löûa traø-tyø. Chö Thieân tung raûi höông hoa, ñeàu noùi raèng: 'Vì sao chuùng sanh laïi cuøng khoán nhö theá naøy?' Haø o quang cuû a Ñöù c Phaä t thöôø n g chieá u thaú n g leâ n coõ i trôø i thöù baûy laø coõ i Phaï m thieâ n . Nhöõ n g choã toá i taê m , khuaá t kín trong möôø i phöông, nôi maø chuù n g sanh khoâ n g nhìn thaá y nhau ñöôï c , nhôø haø o quang cuû a Ñöù c Phaä t cuø n g luù c saù n g röï c neâ n haâ n hoan noù i: 'AÙ n h

saùn g ôû ñaâu theá?' Caùc Lyù gia baøn baïc, khi nhuïc thaân cuûa Ñöùc Phaät ñaõ chaùy xong, hoï lieàn laáy nöôùc hoa röôùi leân cho löûa taét, röûa saïch xaù-lôïi, ñöïng ñaày trong baùt baèng vaøng. Y trong vaø ngoaøi cuûa Ñöùc Phaät vaãn coøn nguyeân nhö cuõ. Trong khi vaûi kieáp-ba quaán quanh thaân Ngaøi ñeàu chaùy heát. Hoï laáy baùt chöùa xaù-lôïi ñeå treân kim saøng roài ñöa vaøo cung, ñaët treân chaùnh ñieän. Trôøi ngöôøi tung raûi hoa, ca nhaïc, ñoát ñeøn ñi boä quanh thaønh, ñeøn thaép saùng treân maët ñaát ñeán möôøi hai daëm. Toân giaû A-nan noùi vôùi Toân giaû A-na-luaät: "Caùm ôn caùc vò trôøi, roàng, xin chö vò haõy trôû veà nôi choán cuûa mình." Trôøi, roàng, quyû, thaàn ñeàu rôi nöôùc maét, thöa: "Maët trôøi, maët traêng cuûa ba coõi ñaõ maát. Theá gian seõ maõi bò taêm toái. Leã an taùng saép döùt hay coøn keùo daøi trong bao laâu nöõa? Daân chuùng ñoâng ñaûo nhö muoán ñuoåi gaáp chuùng ta ñi. Vaäy chuùng ta laøm gì baây giôø?" Ñaùp: "Daân chuùng nhao nhao muoán daâng hoa höông, vaäy chö vò neân taïm thôøi trôû veà, ñeå daân chuùng ñöôïc giaûi baøy taám loøng cuûa mình." Ñeá Thích hoûi Toân giaû A-na-luaät: "Ngaøy naøo thì seõ döïng thaùp cuûa Ñöùc Theá Toân?" Toân giaû A-na-luaät hoûi Toân giaû A-nan. Toân giaû A-thöa: "Sau chín möôi ngaøy, seõ choïn ôû giöõa ngaõ tö ñöôøng döïng thaùp, laäp ñaøn traøng." Chö Thieân ñoàng noùi: "Vì duyeân côù gì chôø ñeán chín möôi ngaøy?" Toân giaû A-na-luaät ñaùp: "Boán chuùng ñeä töû coøn ôû xa, hoï ñang voäi vaõ trôû veà ñeå mong ñöôïc nhìn thaáy xaù-lôïi cuûa Ñöùc Phaät." Baáy giôø, chö Thieân cuøng moät luùc cung kính leã baùi. Ñeá Thích ñi tröôùc, chö Thieân theo sau, nhieãu quanh chaùnh ñieän ba voøng, buoàn khoùc trôû veà. Hai vaïn Tyø-kheo lo vieäc gìn giöõ xaù-lôïi cuûa Phaät. Laïi caûm taï quoác vöông, xin vua trôû laïi cung. Vua vaø caùc quan leã baùi laàn nöõa buoàn baõ nhieãu

851 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I quanh chaùnh ñieän ba voøng roài trôû veà cung. Nhaø vua baûo caùc phu nhaân, theå nöõ ñeàu phaûi phuïng trì giôùi caám trong suoát chín möôi ngaøy. Caùc Theä taâm, Lyù gia cuõng thöïc haønh trai giôùi trong thôøi gian aáy. Daân chuùng khaép boán phöông xa ñeàu nghe Ñöùc Phaät ñaõ dieät ñoä. Boán chuùng ñeä töû ôû nöôùc Cöu-di3, ñeàu mang theo höông hoa ñeå cuùng döôøng. Ai naáy ñeàu khoùc thöông saàu thaûm, chaät ních ñöôøng xaù. Hoï nhieãu quanh chaùnh ñieän ba laàn, cuùi laïy döôùi ñaát, giaäm chaân thöông tieác, than thôû: 'Taïi sao laïi nhö theá naøy?' Caùc vò vua ôû caùch xa trong voøng ngaøn daëm thì cuøng ñi vôùi thaùi töû. Caùc vò vua ôû ngoaøi ngaøn daëm thì sai thaùi töû ñoác suaát daân chuùng cuøng ñi ñeán choã Ñöùc Phaät,

nhieãu quanh chaùnh ñieän, tieác thöông, daâng hoa höông cuùng döôøng. Ai ñeán tröôùc thì veà tröôùc, ai ñeán sau thì veà sau. Caùc Tyø-kheo ñoàng hoûi Toân giaû A-nan: “Phöông phaùp an taùng cuùng döôøng xaù-lôïi nhö theá naøo?” Toân giaû A-nan ñaùp: “Neân ñi veà höôùng Ñoâng, caùch thaønh ba möôi daëm, ôû ñaáy coù thoân Veä-trí4, seõ ñeán choã ngaõ tö ñöôøng troáng traûi laäp thaùp, döïng ñaøn traøng, laáy ngoïc laøm ngoùi, vieân ngoùi moãi beà roäng ba thöôùc, thaùp cao roäng möôøi laêm thöôùc, xaù-lôïi ñöïng trong baùt vaøng ñeå ngay chính giöõa. Döïng thaùp xong thì laäp ñaøn, treo côø phöôùn treân cao, thaép höông ñoát ñeøn, queùt saïch, raûi hoa, duøng möôøi hai boä nhaïc, saùng toái taáu leân ñeå cuùng döôøng. Caùc Theä taâm, Lyù gia haõy cuøng nhau lo hoaøn thaønh baûo thaùp ñeå Phaïm vöông, Ñeá Thích, quyû, roàng, vua quan vaø daân chuùng tieãn ñöa xaù-lôïi Phaät.” Lyù gia cung kính vaâng lôøi, laøm ñuùng nhö lôøi chæ daãn cuûa Toân giaû A-nan. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp, caùc baäc A-la-haùn vaø Toân giaû A-na-luaät cuøng nhau baøn luaän: Ba möôi vaïn daân chuùng, vua vaø caùc quan hieän taïi khi maïng chung seõ ñöôïc sanh leân choã cuûa ngaøi Di-laëc5 taïi trôøi Ñaâu-thuaät. Khi Ñöùc Di-laëc thaønh Phaät, thuyeát giaûng kinh laàn thöù nhaát, coù chín möôi

3.

Cöu-di töùc Cöu-di-na-kieät.

4.

Veä-trí ; baûn No.1(3) khoâng noùi ñeán ñòa danh vaø chi tieát naøy.

5.

Di-laëc ; Skt.: Maitreya.

saùu öùc Tyø-kheo chöùng quaû A-la-haùn. Ngaøi Di-laëc seõ thuyeát giaûng kinh cho caùc chuùng sanh raèng: ‘Caùc thaàn thoâng naøy ñeàu laø cuûa Ñöùc Phaät Thích-ca Vaên!’ Baây giôø laøm thaùp thì haõy treo côø phöôùn, thaép höông, ñoát ñeøn, thöïc haønh ñuùng theo giôùi phaùp cuûa Phaät, coâng vieäc naøy ñeàu giao cho Thanh tín só vaø Thanh tín nöõ vaäy. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp vaø A-nan cuøng caùc vò A-la-haùn luaän baøn tieáp: ‘Vua nöôùc Cöu-di sau khi maïng chung seõ sanh veà ñaâu?’. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp noùi: “Vua nöôù c aá y maï n g chung seõ sanh leâ n coõ i trôø i thöù möôø i hai laø Thuû y vi 6. Sau khi Ñöù c Di-laë c haï sanh, thaø n h Phaä t, oâ n g aá y seõ coù teân laø Tu-ñaït7, taïo döïng cung ñieän cho Phaät Di-laëc, nhaø giaûng daïy ñaïo8, nhö tinh xaù Vaên vaät9, vöôøn Caáp coâ ñoäc. Y phuï c , thöù c aê n uoá n g, thuoá c men chöõ a beä n h luoâ n cuù n g döôø n g ñaà y ñuû cho Tyø - kheo Taêng.” Toân giaû A-nan hoûi Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp: “Quoác vöông nöôùc Cöu-di taïi sao khoâng ôû choã Ñöùc Phaät Di-laëc maø chöùng ñaïo quaû ÖÙng chôn?” Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp ñaùp: “Taâm duïc cuûa vua aáy chöa nhaøm chaùn ñoái vôùi caùc khoå cuûa sanh, laõo, beänh, töû, buoàn saàu cho neân khoâng ñaït ñöôïc ñaïo quaû ÖÙng chôn vaäy.” Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp noùi vôùi A-nan: “Ai khoâng nhaøm chaùn ñoái vôùi bao noãi khoå, lo cuûa sanh töû thì roát cuoäc chaúng chöùng ñaéc ñaïo.” Toân giaû A-nan noùi: “Toâi ñaõ nhaøm chaùn noù töø laâu roài, taïi sao khoâng ñaéc ñaïo?” Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp ñaùp: “Toân giaû chæ vaâng giöõ giôùi luaät maø khoâng tö duy veà trong, ngoaøi thaân, tö duy veà söï oâ ueá cuûa

6.

Thaäp nhò Thuûy vi thieân , coõi trôøi thöù möôøi hai, töùc phoå thoâng goïi laø

Quang aâm thieân hay Cöïc quang thieân; Paøli: AØbhassara.

7.

Tu ñaït ; Paøli, Skt.: Sudatta.

8.

Haùn: giaûng thoï ñaïo ñöôøng .

9.

Vaên vaät tinh xaù , coù leõ laø Kyø-hoaøn tinh xaù (Paøli: Jetavana), ñöôïc duøng ñeå so saùnh.

853 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I thaân chuyeån bieán theo doøng sanh töû neân chöa ñaït ñöôïc.” Coù taùm nöôùc ôû ngoaøi bieân giôùi10 nöôùc Cöu-di nghe tin Ñöùc Phaät ñaõ dieät ñoä, xaù-lôïi hieän ñang ñöôïc löu giöõ taïi nöôùc Cöu-di, töùc thì hoï ñeàu huy ñoäng quaân binh keùo ñeán ñoøi chia phaàn xaù-lôïi. Vua nöôùc Cöu-di noùi: “Ñöùc Phaät ñaõ ngöï taïi nöôùc toâi, nay Ngaøi ñaõ dieät ñoä, thì toâi seõ lo vieäc cuùng döôøng. Caùc vò töø choán xa xoâi khoå nhoïc tôùi ñaây mong ñöôïc chia phaàn xaù-lôïi, ñieàu ñoù khoâng theå ñöôïc.” Taùm vò vua kia ñaùp: “Chuùng toâi thaønh thaät mong muoán ñöôïc chia phaàn xaù-lôïi. Neáu oâng khoâng chia cho chuùng toâi, chaéc chaén chuùng toâi phaûi ra leänh cho quaân binh choáng cöï ñeå ñoaït laáy.” Trôøi Ñeá Thích thaáy taùm vò vua cuøng nhau tranh caõi ñeå ñöôïc phaàn xaù-lôïi ñem veà nöôùc cuùng döôøng, lieàn hoùa thaønh moät vò Phaïm chí teâ n laø Truaâ n -khuaá t 11, chaé p tay ñeá n tröôù c choã taù m vò vua ñeå giaû i thích: “Xin cho toâi noùi moät lôøi: Luùc Ñöùc Phaät coøn taïi theá, caùc vua luoân phuïng haønh, toân kính lôøi daïy cuûa Ngaøi laø phaûi luoân töø bi. Phaøm laø baäc chuû cuûa muoân daân thì khoâng neân tranh chaáp maø neân thöïc haønh boán söï bình ñaúng, chia ñeàu xaù-lôïi cuûa Phaät ra, khieán cho caùc nöôùc ñeàu coù baûo thaùp, ñeå khai môû söï toái taêm cuûa daân chuùng, giuùp hoï ñöôïc bieát coù Phaät, laáy ñoù laøm gieàng moái ngoõ haàu ñaït ñöôïc phöôùc ñöùc lôùn lao.” Trôøi, thaàn, quyû, roàng, caùc vua vaø daân chuùng cuøng nhau khen ngôïi: “Laønh thay, Truaân-khuaát! Ngaøi ñaõ roäng thí phöôùc ñieàn cho chuùng sanh.” Vaäy laø hoï cuøng nhau nhôø Truaân-khuaát chia xaù-lôïi ra laøm taùm phaàn baèng nhau. Truaân-khuaát töï laáy baùt vaøng cuûa coõi trôøi, beân trong

10. No.5 khoâ ng lieä t keâ teâ n caùc nöôùc. Tham chieáu baûn No.1(3): Ba-baø (Paø li: Paøvaø), Giaù-la-phaû (Paøli: Allakapa), La-ma-giaø (Paøli: Raømagaøma), Tyø-löu-ñeà (Paøli: Vetïhadìpa), Ca-duy-la-veä (Paøli: Kapila-vatthu; Skt.: Capila-vastu), Tyø-xaù-ly (Skt.: Vaizaøli) vaø Ma-kieät (Paøli, Skt.: Magadha). 11. Truaân-khuaát ; No.1(3) sñd.: Baø-la-moân Höông Taùnh .

baùt duøng ñöôøng mía boâi leân ñeå chöùa xaù-lôïi, moãi vua moät phaàn. Caùc 12

vua ñöôïc xaù-lôïi roài thì buoàn vui laãn loän, ñeàu laáy höông hoa, côø phöôùn baèng tô naêm saéc, thaép höông ñoát ñeøn, saùng toái taáu nhaïc. Truaân-khuaát cung kính xin soá maät xaù-lôïi coøn laïi ôû trong bình ñeå ñem veà laäp thaùp thôø. Caùc vua ñoàng yù cho, oâng lieàn boû xaù-lôïi vaøo bình. Baáy giôø coù moät ñaïo só teân laø Hoaøn-vi13 cuõng ñeán choã vua ñeå xin xaù-lôïi. Vua baûo: "Ñaõ phaân chia heát caû roài, hieän chæ coøn soá chaùy thaønh than, neân töï mình ñeán ñoù maø laáy." OÂng ñaïo só lieàn ñeán choã traø-tyø laáy phaàn chaùy thaønh than xong thì duøng höông hoa cuùng döôøng. Laïi coù ngöôøi ôû vuøng Giaø-ca-kieät14 cuõng tôùi ñeå xin xaù-lôïi. Nhaø vua baûo laø ñaõ phaân heát roài, chæ coøn coù phaàn tro thoâi. Ngöôøi aáy lieàn ñeán laáy phaàn tro kia thôø cuùng trong chín möôi ngaøy. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp, A-na-luaät, Ca-chieân-dieân cuøng nhau baøn baïc: 'A-nan theo haàu Phaät raát laâu, rieâng ñöôïc gaàn guõi vôùi Ñöùc Phaät. Nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ giaùo hoùa, neâu giaûng, chæ daïy roäng khaép, A-nan ñeàu ghi nhôù kyõ trong taâm, khoâng choã naøo laø khoâng hieåu roõ. Chuùng ta haõy nhôø A-nan ñoïc tuïng laïi phaùp luaät ñeå ñaïi chuùng döïa theo ñaáy maø laõnh hoäi, ghi cheùp.' Tyø-kheo Taêng cuõng cuøng nhau baøn luaän: 'A-nan chöa chöùng ñaïo quaû sôï coøn coù taâm tham, che giaáu nhöõng choã yù nghóa vi dieäu, khoâng chòu noùi heát.' Coù nhöõng Tyø-kheo Taêng thì baûo: 'Neân taïm laäp ra moät toøa cao, chö Thaùnh vaân taäp, caùc vò Tyø-kheo Taêng nhaân ñoù neâu caâu hoûi, treân döôùi ba laàn, hoûi veà choã coát yeáu cuûa kinh thì môùi coù theå bieát ñöôïc söï thaønh thaät.' Vua nöôùc Cöu-di laäp baûo thaùp ñeå thôø Phaät, laïi xaây phoøng oác, thieàn thaát roäng raõi ñeïp ñeõ ñeå chöùa ba ngaøn Tyø-kheo ôû trong ñoù tuïng kinh, toïa thieàn. Nhaø vua sai vò ñaïi thaàn teân laø Ma-nam ñem ba ngaøn binh lính luaân phieân lo canh gaùc baûo thaùp. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp vaø Toân giaû A- na-luaät cuøng baùo cho caùc Tyø-kheo Taêng laø seõ keát taäp kinh luaät cuûa Phaät laø boán boä A-haøm. Toân giaû A-nan theo haàu Phaät, moät mình luoân ñöôïc

12.

Haùn: thaïch maät .

13.

Hoaøn-vi ; xem cht.54.

14.

Giaø -ca-kieä t ; No.1(3) chæ noùi ngöôøi ôû thoân Taát-baùt ; baûn Paøli: noùi ngöôøi Moryaø ôû Pipphala. Caùc phieân aâm vaø Paøli khoâng gaàn nhau, neân khoù xaùc ñònh.

855 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I gaàn guõi vôùi Ñöùc Phaät. Ñöùc Phaät vì söï phoùng tuùng khoâng bieát kieàm cheá cuûa chuùng sanh neân taïo ra moät boä A-haøm; vì nhöõng ngöôøi hung döõ noùng giaän, boäi nghòch, neân taïo ra moät boä A-haøm; vì haïng ngöôøi ngu si taêm toái, xa lìa ñöôøng chaùnh neân taïo ra moät boä A-haøm; vì nhöõng ngöôøi baát hieáu vôùi cha meï, xa lìa caùc baäc Hieàn thieän, khoâng ghi nhôù aân saâu cuûa Phaät neân khoâng lo baùo ñeàn, do ñoù taïo thaønh moät boä A-haøm. Chuùng Sa-moân thöa: "Chæ coù Toân giaû A-nan laø baäc bieát roõ veà boán boä A-haøm, cho neân phaûi nhôø Toân giaû

ñoïc tuïng.” Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp noùi: “Toân giaû A-nan chöa chöùng ñaïo quaû, sôï coøn coù yù tham khoâng noùi heát caùc kinh.” Chuùng Tyø-kheo thöa: “Haõy ñem vieäc tröôùc ñaây ñeå chaát vaán Toân giaû A-nan. Neân môøi Toân giaû A-nan leân choã ngoài cao, caùc baäc Hieàn thieän ôû döôùi neâu hoûi veà kinh.” Moïi ngöôøi ñeàu noùi: “Laønh thay! Raát hôïp vôùi vieäc lôùn.” Caùc Sa-moân trò söï lieàn hoïp Thaùnh chuùng giuïc Toân giaû A-nan ra maét. Thaùnh chuùng ñeàu an toïa, môøi Toân giaû A-nan tieán leân mau. A-nan böôùc leân, cung kính ñaûnh leã Thaùnh chuùng. “Ngöôøi naøo ñöôïc quaû ÖÙng chôn Sa-moân thì vaãn ngoài nhö cuõ. Ngöôøi naøo chöa ñaéc quaû ÖÙng chôn thì haõy ñöùng daäy.” Sa-moân trò söï môøi Toân giaû A-nan leân ngoài treân toøa cao ôû chính giöõa. A-nan töø choái, noùi: “Ñoù khoâng phaûi laø choã ngoài cuûa toâi.” Thaùnh chuùng ñeàu noùi: “Vì ñeå ñoïc tuïng kinh Phaät neân môøi Toân giaû ngoài ôû choã aáy, nhaèm noùi laïi giaùo phaùp toái thöôïng cuûa Ñöùc Phaät maø Ngaøi ñöôïc laõnh hoäi cho chuùng Taêng nghe.” A-nan lieàn ngoài. Chuùng Hieàn thieän hoûi: “Toân giaû coù baûy ñieàu loãi laàm, vaäy Toân giaû coù bieát chaêng? Ñöùc Theá Toân luùc coøn taïi theá ñaõ baûo: ‘An vui thay trong coõi Dieâm-phuø-ñeà!’

Vaäy maø ngaøi vaãn cöù laøm thinh khoâng ñaùp15.” Vò Sa-moân trò söï goïi A-nan. A-nan lieàn ñaùp: “Phaät laø Baäc Thaùnh Toân Voâ Thöôïng Chaùnh Ñaúng Giaùc, haù laïi khoâng ñöôïc töï taïi hay sao maø phaûi chôø toâi noùi? Giaû söû Ñöùc Phaät coøn truï theá trong moät kieáp, thì Ñöùc Di-laëc Chí Toân laøm sao maø sôùm ñöôïc thaønh Phaät?” Thaùnh chuùng im laëng. A-nan thì khoâng sôï haõi. Thaùnh chuùng cuøng noùi: “Xin ngoài laïi choã cuõ ñeå bieát giaùo phaùp maø Ngaøi tuyeân ñoïc tuïng cuøng vôùi Chaùnh phaùp maø ñaïi chuùng ñöôïc laõnh hoäi laø gioáng nhau, khoâng gì hôn laø xin môøi Ngaøi ba laàn leân toøa ñoïc tuïng Chaùnh phaùp.” Toân giaû A-nan ba laàn xuoáng toøa, roài laïi leân toøa noùi: “Y-dieäm ma tu-ñaøn. Y-dieäm ma tu-ñaøn16 laø: ‘Toâi nghe töø Phaät.’ Caùc Tyø-kheo Taêng nghe lôøi noùi môû ñaàu cuûa Toân giaû A-nan: ‘Y-dieäm ma tu-ñaøn’, ‘Toâi nghe töø Phaät’, taát caû ñeàu ngheïn ngaøo nöùc nôû, noùi: ‘Bieát laøm sao ñaây?’ Ñöùc Phaät môùi ñaây vaãn coøn taïi theá maø nay laïi noùi: ‘Toâi töø Phaät nghe nhö vaày.’ Trôøi, thaàn, quyû, roàng, ñeá quan vaø muoân daân, boán chuùng ñeä töû, khoâng ai laø khoâng thöông tieác. Toân giaû Ñaïi Ca-dieáp tuyeån choïn trong chuùng Hieàn thaùnh ñöôïc boán möôi vò A-la-haùn17, theo Toân giaû A-nan ñeå nghe tuïng ñoïc veà boán boä A-haøm: moãi boä A-haøm saùu möôi xaáp luïa18. Cheùp kinh chöa xong, ôû trong mieáu thôø Phaät töï nhieân sanh ra boán caây danh moäc. Moät caây teân laø Ca-chieân, moät caây teân laø Ca-tæ-dieân, moät caây teân laø A-hoùa, moät caây

15. Buoäc toäi A-nan khoâng khuyeán thænh Phaät truï theá laâu hôn, duø Phaät ñaõ coù gôïi yù. 16. Y-dieäm ma tu-ñaøn , phieân aâm lôøi môû ñaàu caùc kinh, gaàn vôùi Skt.: hoãn chuûng, hay Paøli: evaö me sutam, hôn laø gaàn aâm vôùi Skt.: tieâu chuaån: evaö mayaø zrutam. Haùn dòch phoå thoâng: nhö thò ngaõ vaên .
17. Truyeàn thuyeát trong caùc Luaät taïng noùi: naêm traêm A-la-haùn. 18. Haùn: luïc thaát saát toá , “saùu möôi xaáp luïa”. Keát taäp laàn ñaàu baèng khaåu truyeàn, chöa cheùp thaønh caên töï; cho neân Haùn dòch ôû ñaây khoâng chính xaùc.

Coù theå hieåu: moãi boä A-haøm nguyeân thuûy ñöôïc taäp thaønh goàm saùu möôi tuïng, töùc saùu möôi laàn ñoïc môùi heát. Truyeàn thuyeát caùc boä phaùi khoâng gioáng nhau.

857 KINH THẾ KỶ - KINH PHẬT BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I teân laø Ni-caâu-loaïi19.” Caùc Tyø-kheo Taêng noùi: “Chuùng ta ñem taâm töø bi cheùp boán boä A-haøm, töï nhieân sanh ra boán caây thaàn dieäu. Boán boä A-haøm chính laø caây ñaïo20 cuûa Ñöùc Phaät. Do ñoù phaûi cuøng nhau heát loøng giöõ gìn. Giôùi cuûa Tyø-kheo Taêng goàm coù hai traêm naêm möôi giôùi thanh tònh. Giôùi cuûa Tyø-kheo-ni goàm coù naêm traêm söï. Giôùi cuûa Öu-baø-taéc goàm coù naêm. Giôùi cuûa Öu-baø-di goàm coù möôøi21. “Khi cheùp kinh xong, caùc Tyø-kheo Taêng moãi ngöôøi phaûi töï thöïc haønh kinh giôùi, cuøng nhau trao truyeàn giaùo hoùa cho ñeán ngaøn naêm. Trong ngaøn naêm aáy, coù ngöôøi giöõ ñuùng giôùi neân ñöôïc ôû choã cuûa Phaät Di-laëc laø coõi trôøi thöù tö22. “Ñöùc Theá Toân Di-laëc seõ vì chö Thieân giaûng noùi kinh phaùp. Nay, trong chuùng hoäi ñeàu laø nhöõng ngöôøi trì giôùi cuûa Ñöùc Phaät Thích-ca Vaên, töông lai seõ sanh ñeán coõi aáy. Ñöùc Phaät Di-laëc noùi: ‘Caùc vò haõy sieâng naêng tinh taán thöïc haønh ñaày ñuû nhöõng ñieàu khoù laøm, nhieàu ít cuõng phaûi thoï trì giôùi luaät. Sau khi Phaät ñaõ Neâ-hoaøn23 haõy taïo taùm mieáu thôø24. Caùi thöù chín laø thaùp thôø caùi bình chöùa xaù-lôïi. Caùi thöù möôøi laø thaùp thôø phaàn xaù-lôïi vuïn thaønh than, thaùp möôøi moät laø thaùp thôø tro dö.’ Kinh noùi25: ‘Ñöùc Phaät ñaûn sinh laø ngaøy moàng taùm thaùng tö, ngaøy moàng taùm xuaát gia, ngaøy moàng taùm ñaéc ñaïo, ngaøy moàng taùm dieät ñoä.

19.

Ca-chieân , Ca-tæ-dieân , A-hoùa , Ni-caâu-loaïi

. Hai caây ñaàu, chöa xaùc ñònh ñöôïc. A-hoùa, phieân aâm cuûa Skt.: Azvattha (Paøli: assattha), moät caây cung, teân khoa hoïc Ficus Religosa; Ñöùc Thích Toân thaønh ñaïo döôùi caây naøy, neân cuõng ñöôïc goïi laø caây Boà-ñeà. Ni-caâu-loaïi; Paøli: nigrodha, caây baøng; Phaät Ca-dieáp thaønh ñaïo döôùi caây naøy; xem No.1(1).

20.

Haùn: Ñaïo thoï , töù c caây Boà-ñeà.

21.

Nguyeân vaên: Öu-baø-di giôùi höõu thaäp (?), Haùn dòch naøy coù söï nhaàm laãn. Coù leõ muoán noùi laø giôùi cuûa Sa-di.

22.

Taàng trôøi thöù tö cuûa Duïc giôùùi, chæ trôøi Ñaâu-suaát.

23.

Trong baûn Haùn: neâ-vieát .

24.

Nguyeân Haùn: toâng mieáu .

25.

Trong baûn: Kinh vieát .
Ngaøi xuaát gia hoïc ñaïo, vaøo thaùng sao Phaát26. Ngaøi thaønh ñaïo vaøo thaùng sao Phaát. Ngaøi Baùt-neâ-hoaøn, vaøo thaùng sao Phaát27.’ Coû caây ñeàu sanh hoa laù, caây coái khaép caû nöôùc ñeàu laïi xanh toát um tuøm. Ñöùc Phaät ñaõ Baùt-neâ-hoaøn roài, Vò Thieân Trung Thieân cuûa ba coõi, aùnh haøo quang ñaõ taét, taát caû muoân loaøi trong möôøi phöông ñeàu töï quy y Phaät.28”

26. Nguyeân Haùn: Phaát tinh ; Skt.: Puwya(-nakwatra), töông ñöông sao Quyû trong nhò thaäp baùt tuù. Thaùng sao Puwya, hay thaùng Pauwsa töông ñöông khoaûng thaùng 12, thaùng Gieâng döông lòch. 27. Tham chieáu No.2(3) sñd.: Phaät sinh giôø naøo? Thaønh ñaïo giôø naøo? Dieät ñoä thôøi naøo? Sinh khi sao Phaát moïc. Xuaát gia khi sao Phaát moïc. Thaønh ñaïo khi sao Phaát moïc. 28. No.5 ñoaïn vaên töø: “Quoác vöông cuøng boán möôi vaïn daân chuùng nghe tin haàu nhö ngaát xæu, cho ñeán taát caû muoân loaøi trong möôøi phöông ñeàu quy y Phaät.” Ñaây laø nhöõng söï kieän xaûy ra sau khi Phaät vaøo Nieát-baøn: Töø vua quan só thöù thöông khoùc xoùt xa cho ñeán nhöõng baøi keä taùn thaùn cuûa chö Thieân caùc coõi ñoái vôùi aân ñöùc coâng haïnh cuûa Phaät ñoái vôùi chuùng sanh ba coõi, cuøng nhöõng söï kieän saép xeáp döï lieäu cho vieäc traø-tyø laøm sao cho ñuùng phaùp, cho ñeán moïi söï kieän khaùc xaûy ra quanh vieäc chia phaàn xaù-lôïi cho caùc nöôùc phuïng thôø giöõa hai baûn treân nhöõng söï kieän chính thì ñoàng, nhöng veà caùch dieãn taû söï kieän chi tieát thì khoâng gioáng nhau. Ñoâi khi baûn naøy coù söï kieän naøy maø baûn kia laïi khoâng vaø ngöôïc laïi, hay nhöõng sai khaùc nhau veà nhaân danh, ñòa danh quoác ñoä vaøo luùc baáy giôø giöõa hai baûn nhö nhöõng chuù thích ñaõ ghi laïi ôû treân.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.